

הקלות במס הכנסה לגמלאים ובעלי הכנסות נמוכות

- 1. רקע כללי
- 2. המס המוטל על הכנסות מפיקדונות ותוכניות חיסכון
- 3. הקלות ממס לגמלאים ובעלי הכנסות נמוכות
- 4. אופן קבלת ההקלות במס

1. רקע כללי

ככלל, עד ליום 31.12.02 חל פטור ממס על מרבית אפיקי ההשקעה בשוק ההון בישראל. בתחילת 2003, הופחתו שיעורי המס על הכנסות מעבודה בד בבד עם הטלת מס על הכנסות מחוץ לארץ ומשוק ההון. החל מתחילת שנת 2006 אוחדו מרבית שיעורי המס בשוק ההון, ובמקביל הופחתו פעם נוספת שיעורי המס על הכנסות מעבודה.

שינויים אלה מקדמים את החברה הישראלית צעד נוסף לקראת היותה חברה שוויונית, הוגנת וצודקת יותר. סקירה זו מפרטת את אופן הטלת המס על ההון, ואת ההקלות, הניתנות לכם ציבור הגמלאים ובעלי הכנסות הנמוכות. נציין כי גמלאים לעניין זה הם מי שהגיעו לגיל פרישת חובה או לגיל פרישה, כפי שיפורט בסעיף 3.1 להלן.

2. המס המוטל על הכנסות מפיקדונות ותוכניות חיסכון

הכנסות ריבית ורווחים הנובעים מתוכניות חיסכון ופיקדונות, חייבים במס בשיעור של 15%, 20%, ו-25% כאשר שיעור המס נקבע בהתאם לסוג התוכנית: צמודה למדד (אינפלציה או שער מטבע), או לא צמודה למדד, כפי שיפורט בהמשך. יובהר כי המס חל רק על התשואה (הרווח) של תוכניות החיסכון והפיקדונות ולא על הקרן.

2.1 שיעורי המס החלים על הכנסות מריבית והפרשי הצמדה

החל מיום 1 בינואר 2012, שיעור המס החל על רבית מפיקדונות ותוכניות חיסכון, הינו כדלקמן:

- לגבי פיקדונות ותוכניות חיסכון הצמודים למדד/מט"ח - הריבית בגינם תחויב במס בשיעור מוגבל של 25%, והפרשי הצמדה/שער יהיו פטורים ממס.
- לגבי פיקדונות ותוכניות חיסכון שאינם צמודים - הריבית בגינם, תחויב במס בשיעור מוגבל של 15% (לרבות הפרשי הצמדה שאינם פטורים).

האמור לעיל יחול רק על הכנסות שנתקבלו בידי יחיד שאינו מבקש לנכות הוצאות מימון ובלבד שהריבית מתקבלת על ידו שלא במסגרת פעילות עסקית.

רצ"ב להלן פירוט ודוגמאות לגבי הטלת המס על הכנסות מפיקדונות ותוכניות חיסכון הצמודים למדד ושאינם צמודים למדד:

- **פיקדונות צמודי מדד - תוכניות חיסכון או פיקדונות ייחשבו כ"צמודים למדד"**, רק אם הם צמודים במלואם לשיעור עליית המדד או למלוא שיעור השינוי בשער המטבע. תוכניות חיסכון או פיקדונות מסוג זה יחויבו במס בשיעור של 25% רק על ההכנסה מריבית. הפרשי ההצמדה והשינויים בשערי החליפין יהיו פטורים ממס.

דוגמא : הפקדת 100,000 ש"ח בתוכנית חיסכון לשנתיים, הצמודה למדד, בתוספת 20% ריבית לשנתיים. שיעור עליית המדד בשנתיים הללו היה 12%. הואיל והפקדת את כספך בתוכנית חיסכון צמודה למדד, הרי ששיעור עליית המדד פטור ממס, ואילו על ההכנסה מריבית יוטל מס בשיעור 25%. החישוב יבוצע כדלקמן :

$$\begin{aligned}
 & \text{סכום עליית המדד והפרשי ההצמדה} = 100,000 * 12\% = 12,000 \\
 & \text{סכום ההכנסה מריבית} = 100,000 * 20\% = 20,000 \\
 & \text{סכום הרווח (ריבית והפרשי הצמדה)} = 32,000 \\
 & \text{סכום המס (המס חל על הריבית בלבד)} = 20,000 * 25\% = 5,000 \\
 & \text{סה"כ רווח על התכנית לאחר ניכוי המס} = 32,000 - 5,000 = 27,000
 \end{aligned}$$

- **פיקדונות שאינם צמודי מדד - תוכניות חיסכון או פיקדונות יחשבו כ"אינם צמודים למדד"**, רק אם אינם צמודים במלוא שיעור עליית המדד, או צמודים בחלקם לשיעור עליית המדד. בתוכניות חיסכון או פיקדונות מסוג זה יוטל מס בשיעור 15% על ההכנסה מריבית.

דוגמא : הפקדת 50,000 ש"ח בפיקדון שקלי (לא צמוד) לשנה, הנושא ריבית של 18% לשנה. שיעור עליית המדד בשנתיים הללו היה 5%. הואיל והפיקדון אינו צמוד למדד, ההכנסה מריבית בפיקדון זה חייבת במס בשיעור של 15%, ללא התחשבות במדד. החישוב יבוצע כדלקמן :

$$\begin{aligned}
 & \text{ההכנסות מריבית מהפיקדון} = 50,000 * 18\% = 9,000 \\
 & \text{-----} \\
 & \text{סכום המס (המס חל על הריבית בלבד)} = 9,000 * 15\% = 1,350 \\
 & \text{-----} \\
 & \text{סה"כ רווח על התכנית לאחר ניכוי המס} = 9,000 - 1,350 = 7,650
 \end{aligned}$$

2.2 פיקדונות ותוכניות חיסכון תיקרות

עד ליום 31.12.2002 חל פטור ממס על רבית בגין פיקדונות ותוכניות חיסכון בבנק בישראל. החל מיום 1.1.2003 הוטל מס על ההכנסות מכל המכשירים הפיננסיים כולל פיקדונות ותוכניות חיסכון, בשיעור של 10% על פיקדונות ותוכניות חיסכון שאינם צמודים למדד ובשיעור של 15% על פיקדונות ותוכניות חיסכון הצמודים למדד או שער

חליפין כלשהו. בהמשך, החל מיום 1.1.2006 הועלו שיעורי המס האמורים ל - 15% ו - 20%, בהתאמה. החל מיום 1.1.2012 תוקן שיעור המס החל על ריבית בתוכנית צמודה למדד ל- 25% שיעור המס לתוכנית שאינה צמודה למדד נשאר כבעבר 15%.

יצוין כי המס האמור מנוכה במקור ע"י הבנק, כל עוד מדובר בבנק ישראלי. הואיל ושיעורי המס השתנו מס' פעמים בשנים האחרונות, נקבע בהוראות המעבר כי שיעור המס על תוכניות חיסכון הנפרסות על מס' תקופות, יהיה בהתאם לריבית שנצברה בכל אחת מהתקופות, ובכפוף להוראות/עקרונות הבאים:

- **לגבי פיקדונות ותוכניות חיסכון שנפתחו לפני יום 8 במאי 2000 - יחול הדין** הישן (משמע פטור ממס), גם על ריבית שנצמחה לאחר 1.1.2003, וזאת עד לנקודת היציאה הראשונה שבה ניתן למשוך סכומים מהתכנית או מהפיקדון, מבלי שהמשיכה תהיה כרוכה בהרעת תנאי החיסכון, כפי שהוגדרו בתנאי התכנית או הפיקדון. לגבי המשך התוכנית, הכנסות אשר ינבעו לאחר "תחנת היציאה הראשונה" האמורה, יחויבו במס בהתאם לשיעורי המס הרלוונטיים.
- **שיעורי המס שנקבעו החל מיום 1.1.2006 (15% ו - 20% כאמור לעיל) - יחולו** כאמור על ריבית שנצברה החל מיום זה, ובלבד שעל פיקדונות ותוכניות חיסכון שנפתחו לפני יום 10 באוגוסט 2005 (מועד פרסום תיקון 147 לפקודה) - יחולו שיעורי המס החדשים של 15% ו-20% על ריבית שנצמחה רק לאחר המועד שבו היה ניתן למשוך סכומים מהתכנית או מהפיקדון, בלי שהמשיכה תהיה כרוכה בהרעת תנאי החיסכון, כפי שהוגדרו בתנאי התכנית או הפיקדון.

לגבי פיקדונות צמודים למדד שנפתחו לפני 1.1.2012 יחולו הוראות המעבר דהיינו בגין תקופת הפיקדון שלגביה חל שיעור מס 20% על הריבית יחושב מס 20% לפי יחסיות התקופה שבה נצבר ריבית שחל לגביה 20% מס וחלק יחסי לגבי התקופה שבגינה חל מס בשיעור 25%.

2.3 הערות נוספות

בהתייחס לאמור לעיל בדבר אופן מיסוי פיקדונות ותוכניות חיסכון, להלן מס' הערות רלוונטיות:

- 2.3.1 מועד החיוב במס על ההכנסה מריבית יחול רק ביום שבו חשבונוך בבנק זוכה בריבית או במועד סיום התוכנית, כאמור לעיל.
- 2.3.2 במקרים בהם נמשכו כספים מתוכניות חיסכון או פיקדונות לפני מועד פירעונם ("שבריה"), ישולם המס בהתאם לתנאי קבלת הכספים צמודים או לא.
- 2.3.3 כל האמור לעיל רלוונטי לגבי תוכניות חיסכון או פיקדונות שמקורם בהפקדות חד פעמיות, ולגבי תוכניות חיסכון או פיקדונות שמקורם בהפקדות רב פעמיות.
- 2.3.4 חשבונות משותפים - הכנסות מריבית, הנובעות מפיקדון או מתוכנית חיסכון שבבעלות משותפת בידי מספר שותפים, יחולקו באופן שווה בין כל השותפים. במידה

וחלקם של השותפים בתוכנית החיסכון או הפיקדון אינו שווה, עליהם להוכיח זאת לפקיד השומה באמצעות מסמכים. כאשר אחד מהשותפים בחשבון זכאי לפטור, יינתן הפטור על הכנסות השותף הזכאי לו בלבד (נושא הפטורים יוסבר בהמשך).

3. הקלות ממס לגמלאים ובעלי הכנסות נמוכות

גמלאים ובעלי הכנסות נמוכות יוכלו ליהנות ממספר הקלות שנקבעו במסגרת פקודת מס הכנסה, בדרך של פטורים או ניכויים על הכנסות מפיקדונות, תוכניות חיסכון, ועוד. יצוין כי, ניתן ליהנות מכל ההקלות המפורטות להלן, במצטבר, במידה ויש זכאות לגביהן:

3.1 הקלות ממס לגמלאים

הטבות המס לגמלאים ניתנים בתנאי שהגיע הנישום לגיל פרישת חובה או לגיל פרישה, לפי העניין, וכפי שיפורט

גיל פרישה חובה: אישה או גבר 67

גיל פרישה: גבר 67 אישה 62

א. החזר מס אוטומטי לגמלאים

במסגרת הטבה זו ניתן ניכוי ממס על הכנסות מריבית בגין פיקדון בתאגיד בנקאי או תוכנית חיסכון בלבד. הטבה זו ניתנת לגמלאים, במידה וביום 1.1.2003 מלאו לאחד מבני הזוג 55 שנה, וכן שבשנת המס הרלוונטית הגיע אחד מבני הזוג לגיל פרישת חובה. סכום הניכוי הוא 9,840 ₪ (נכון לשנת המס 2014) אם אחד מבני הזוג כאמור הגיע לגיל פרישת חובה, או 16,560 ₪ במידה ושני בני הזוג הגיעו לגיל פרישת חובה - ובלבד שביום 1.1.2003 מלאו לשני בני הזוג 55 שנה.

באופן עקרוני, רשות המסים עורכת את חישוב הפטור ומודיע לבנק ממנו נוכה המס על סכום המס שיש להחזיר לך לאור הפטור המגיע לך בסעיף זה. כך שהחזר המס נעשה באופן אוטומטי ושוטף לחשבון שלך, ממנו נוכה המס, ללא כל צורך בהגשת בקשה. אם אינך מעוניין/נת בהחזר אוטומטי, עליך להגיש בקשה להחזר מס באמצעות הגשת דו"ח לפקיד השומה, כפי שמפורט בסעיף 4 להלן.

דוגמה

שני בני זוג, הגבר נולד ביום 1.3.1940 והאישה נולדה ביום 1.1.1950. סך הכנסתם מריבית בשנת 2007 היא 10,000 ₪. נחשב את הפטור ממס לו זכאים בני הזוג בשנת 2007. הגבר הגיע לגיל פרישת חובה בגיל 65 ו - 8 חודשים, משמע ביום 1.8.2005, כלומר בשנת 2007 הוא הגיע כבר לגיל פרישה. מאחר וביום 1.1.2003 מלאו לאחד מבני הזוג 55 (לגבר), הרי שבני הזוג זכאים לניכוי בסך של 8,280 ₪. לפיכך, סכום ההכנסה מריבית החייב במס יהיה 1,720 ₪ (= 10,000 - 8,280) על סכום זה ישולם מס בשיעור של 15% - 20% לפי העניין.

ב. פטור על הכנסות מריבית לגמלאים שהכנסתם, מקצבה או ממקור אחר, נמוכה

כמו כן נקבעה הטבה לגמלאים, למי שהוא או בן זוגו הגיעו לגיל פרישה, על הכנסה מ"ריבית מזכה", לפיה יינתן פטור על 35% מהסכום הנמוך מבין השניים:

- ההכנסות מריבית בגין פיקדון בנקאי או תוכניות חיסכון.
- ההפרש שבין תקרת הקצבה הזכאית לפטור (כיום עומדת על 86,400 ₪ לשנה), לבין ההכנסה החייבת של אחד מבני הזוג (הגבוהה מבין השניים). לעניין זה, ההכנסה החייבת **כוללת** - קצבאות פטורות ממס בשל גיל פרישה (פנסיה) ורווחים מניירות ערך **ולא כוללת** - הכנסות ריבית הנובעות מתוכניות חיסכון או פיקדונות, דמי שכירות מהשכרת דירת מגורים ורווחי הון (שאינם בשוק ההון). בעיקרון מדובר על כל סוגי ההכנסות למעט הכנסה מריבית, הכנסה משכ"ד דירת מגורים הפטורה ממס, ורווח הון.

יודגש כי הטבה זו אינה ניתנת באופן אוטומטי, ולשם קבלתה יש להגיש בקשה להחזר מס באמצעות הגשת דוח על ההכנסות לשנת המס הרלוונטית, או בקשה מראש לתיאום מס על הכנסות מריבית, כפי שמפורט בהרחבה בסעיף 4 להלן.

דוגמא

הכנסתך החייבת (לא כולל הכנסות ריבית מתוכניות חיסכון או פיקדונות) היא 65,000 ₪ ולבן/ת הזוג הכנסה חייבת בסך של 45,000 ש"ח. ההכנסה הנובעת מריבית ותוכניות חסכון ופיקדונות צמודי מדד היא 5,000 ש"ח. לצורך חישוב הפטור, הריבית המזכה תהיה הסכום הנמוך מבין השניים: סכום הריבית (5,000 ₪) או סכום ההפרש. נחשב את סכום ההפרש בין התקרה השנתית הזכאית לפטור לבין ההכנסה החייבת הגבוהה יותר של אחד מבני הזוג (65,000 ₪):

ההפרש	$86,400 - 65,000 =$	21,400
הריבית הזכאית להטבה	$21,400 >$	5,000
סכום הניכוי	$5,000 * 35\% =$	1,750
הריבית החייבת במס	$5,000 - 1,750 =$	3,250
סכום המס החל על הריבית	$3,250 * 20\% =$	650
סה"כ רווח על התכנית לאחר ניכוי המס	$3,250 - 650 =$	2,600

3.2 הקלות ממס לבעלי הכנסות נמוכות (הסכומים הינם על פי שנת 2008)

מהקלה זו ייהנו כל המשפחות (או יחיד/ה מעל גיל 18 שאינם בעלי משפחה) שתקרת הכנסותיהן (כולל הכנסות ילדיהן עד גיל 18) אשר הכנסתן ברוטו מכל המקורות (הכנסות מריבית, קצבאות הביטוח הלאומי הפטורות ממס ושאינן פטורות ממס, וכו'), לא עלתה על 53,280 ש"ח בשנת המס. משפחה כזו תהיה זכאית לפטור ממס בגובה 8,280 ₪ על הכנסות מריבית של תוכניות חיסכון או פיקדונות. אם הכנסת המשפחה היא מעל 53,280 ₪ ולא יותר מ- 61,560 ₪ יוקטן סכום הפטור (8,280 ₪) בגובה ההכנסה הנוספת שמעל 53,280 ₪.

יודגש כי הטבה זו אינה ניתנת באופן אוטומטי, ולשם קבלתה יש להגיש בקשה להחזר מס באמצעות הגשת דוח על ההכנסות לשנת המס הרלוונטית, או בקשה מראש לתיאום

מס על הכנסות מריבית, כפי שמפורט בהרחבה בסעיף 4 להלן.

דוגמא

לבני הזוג הכנסה שנתית כוללת בסך 54,000 ש"ח, הכוללת בתוכה 7,000 ש"ח הכנסה מריבית (מפיקדון שאינו צמוד למדד), ולילדם בן ה-17 הכנסה שנתית (שאינה מריבית) בגובה 3,000 ₪. סך כל ההכנסה המשפחתית לשנה 57,000 ₪ (= 54,000 + 3,000) הכנסתם גבוהה מהתקרה (53,280 ₪) ולכן יש לחשב את גובה הפטור. חישוב הפטור יבוצע בשני שלבים, כדלקמן:

57,000 - 53,280 =	3,720	גובה ההכנסה החורגת מהתקרה
8,280 - 3,720 =	4,560	הניכוי המתואם
7,000 - 3,720 =	3,280	הריבית החייבת במס
3,280 * 15% =	492	סכום המס החל על הריבית
3,280 - 492 =	2,788	סה"כ רווח על התכנית לאחר ניכוי המס

3.3 הקלות מס על פיקדון פיצויים

הכנסות ריבית, שנבעו מתוכניות חיסכון או פיקדונות במטבע חוץ, שמקורם בפיצויים, בקצבה או בקצבת נכים (נכי רדיפות הנאצים, יתומי מלחמת העולם השנייה וכדומה), הינן פטורות ממס.

3.4 הקלות מס לעולים חדשים ותושבים חוזרים

אם את/ה עולה חדש/ה או תושב חוזר, קיימות הטבות מס מסוימות על הכנסות מריבית, המפורטות באתר זה בעלון לעולים חדשים ותושבים חוזרים.

3.5 הקלות מס לנכים

נכה 100% (או נכות של 90% לפחות מחמת שלקה באיברים שונים והאחוז האמור הוא תוצאה של חישוב מיוחד של הליקוי באיברים השונים שבלעדיו היה נקבע נכות של 100% לפחות) זכאי לפטור על הכנסות שאינן מיגיעה אישית (כולל רביות, רווחי הון, והכנסות אחרות משוק ההון, וכו') ובלבד שהכנסותיו מיגיעה אישית הם עד תקרה שנקבעה בסעיף זה (73,680 ₪). תקרת הפטור היא עד לסכום כולל של 73,680, או תקרה של

כ-262,560 ₪ אם הייתה לו הכנסה מריבית מתוכניות חסכון, מפיקדונות ומקופות גמל, שמקורה בכספי פיצויים שקיבל בשל פגיעת גוף - התקרות המצוינות הינם נכונות לשנת המס 2014).

4. אופן קבלת ההקלות במס

קבלת ההטבות האמורות ניתנת לביצוע באמצעות הגשת בקשה לתיאום מס על ההכנסות מריבית בתחילת השנה, במשרד פקיד השומה. לחילופין, על מנת לקבל פטור זה,

באפשרותך להגיש בסוף השנה דו"ח לפקיד השומה, אשר בו יפורטו כל הכנסותיך הן מריבית והן אחרות, על מנת לבצע את החישוב.

לחילופין, ניתן לקבל החזר מס בדיעבד, במידה ונוכה מס על ההכנסה שלגביה הינך זכאי/ת לאחת ההטבות במס, באמצעות הגשת דוח בסוף השנה לפקיד השומה באזור מגוריך (מסירת הדוח פיסית יכולה להתבצע בכל אחד ממשרדי השומה בארץ או באמצעות הדואר) בבקשה להחזר מס (עד חלוף שש שנים מתום אותה שנת מס) באמצעות הגשת דוח על ההכנסות לשנת המס הרלוונטית (טופס 0135 או טופס 1301 - ניתן להוריד את הטפסים באתר זה), בו יפורטו כל הכנסותיך הן מריבית והן אחרות, על מנת לבצע את החישוב. לצורך מילוי הדו"ח, ניתן להיעזר בלשכות ההדרכה הפתוחות במשרדי השומה - ראו פירוט שעות ומיקום הלשכות באתר זה. יצוין, כי אין צורך בהזדהות והשירות אינו כרוך בתשלום.

דברי ההסבר המובאים כאן הם כלליים ואין לראות בהם את נוסח החוק

עודכן על ידי החטיבה לשומה וביקורת

בהוצאת היחידה לדוברות והסברה, רשות המסים בישראל